

Noord-Brabant voortvarend aan de slag om natuur uit te breiden en te verfraaien

Provincie en maatschappelijke partijen realiseren samen EHS

In 2012 en 2013 leek het grotendeels gedaan te zijn met de uitvoering van het natuurbeleid. Natuur stond onder druk door de forse koerswijzigingen van staatsecretaris Bleker. De bezuinigingen die hij oplegde, zouden het bijna onmogelijk maken om de Ecologische hoofdstructuur af te maken. De natuurbeschermingsorganisaties maar ook de provincie waren in verwarring. Brabant heeft nu een vorm gekozen waarbij de Ecologische hoofdstructuur toch zal worden gerealiseerd. Gegarandeerd!

— Geert van Duinhoven (redactie)

> Als het aan het kabinet ligt, mag het allemaal wel iets minder met de natuur. De oorspronkelijke ambities met een Ecologische hoofdstructuur zijn naar beneden bijgesteld. Er is minder geld beschikbaar, de robuuste verbindingzones zijn geschrapt, de Nationale Parken bestaan niet meer. Een slechte zaak vindt Brabants gedeputeerde ecologie Johan van den Hout: “De natuur in ons land is door woningbouw, de landbouw en de aanleg van wegen kleiner geworden en versnipperd geraakt. Dat vormt een bedreiging voor het voortbestaan van veel plant- en diersoorten. Om die reden werd jaren geleden de ecologische hoofdstructuur vastgesteld. Dat was en is een goed uitgangspunt en wij hebben daarom besloten om tegen de stroom in, toch de Ecologische

hoofdstructuur af te maken. In Brabant hechten wij veel waarde aan de natuur. Landschappen van hoge kwaliteit maken Brabant aantrekkelijk om in te wonen, te werken en te recreëren. Economie en ecologie moeten dus wel samen kunnen gaan. En dat betekent hier in Brabant dat ook alle betrokken organisaties zich verantwoordelijk voelen voor het realiseren van die natuur.”

Groen Ontwikkelfonds

Op 19 mei 2014 hebben de provincie en de zogeheten ‘manifestpartners’ afgesproken dat het Brabantse natuurnetwerk in 2027 klaar zal zijn. Die manifestpartners zijn de provincie Noord-Brabant, Waterschap de Dommel, Waterschap de Brabantse Delta, Waterschap Aa en Maas, Waterschap Rivierenland, Staatsbosbeheer, Vereniging Natuurmonumenten, Stichting Het Noord-Brabants Landschap, Vereniging Brabants Particulier Grondbezit, Stichting Brabantse Milieufederatie, Vereniging Zuidelijke Land en Tuinbouworganisatie en Toeristisch Ondernemers Platform Brabant. Het blijft niet bij intenties. De provincie en de maatschappelijke organisaties hebben ook financiële afspraken gemaakt. Provinciale Staten reserveren een deel van de ‘Essent-gelden’ voor natuur. Het brede maatschappelijke draagvlak en concretisering van het Manifest hebben de weg bereid om een bijdrage van 240 miljoen euro beschikbaar te stellen. De maatschappelijke partijen hebben afgesproken om gezamenlijk een inspanning ter waarde van 160 miljoen euro te leveren. Als onderdeel van de afspraken heeft de provincie Noord-Brabant het Groen Ontwikkelfonds Brabant (GOB BV) opgericht. In dat fonds zit het provinciaal geld en (ruil)gronden. Dat is geoormerkt en kan alleen voor natuur worden gebruikt.

Gedeputeerde Johan van den Hout

foto Provincie Noord-Brabant

Het realiseren van de EHS is daarmee tot aan 2027 gegarandeerd en niet meer afhankelijk van politieke windrichtingen. Ook zit er in dat fonds de grond die de provincie van het Rijk heeft gekregen als uitvloeisel van het Natuurpact tussen rijk en provincies.

Maatwerk

Een goed gevuld fonds dus. Van den Hout: “Dit fonds betekent echter niet dat we nu overal grond gaan aankopen zoals we jarenlang hebben gedaan. Het gaat ons niet uitsluitend om het aantal hectaren maar om slimme doordachte combinaties van functies met natuur. Brabant is een mozaïek en niemand, geen boer, geen industrie en geen campingeigenaar zit ver weg van de natuur. We hebben altijd en overal met elkaar te maken. Dat kun je als last ervaren, maar wij zien het juist als kans. We gaan mensen verleiden om mee te doen aan natuurontwikkeling en dat kan op allerlei manieren. Het fonds dient daarbij als aanjager voor initiatiefnemers. Ik kan me voorstellen dat recreatieondernemers willen investeren in natuur om daarmee een aantrekkelijker klimaat te hebben voor hun gasten. Ook steeds meer agrariërs zien het wel zitten om hun bedrijf of een deel daarvan als natuur in te richten. Wij kunnen ze soms net dat financiële zetje geven zodat ze over de brug komen. Hoe we dat doen en voor hoeveel geld, dat is per geval verschillend. We zoeken ook naar nieuwe manieren om initiatieven te ondersteunen, bijvoorbeeld door leningen, participaties en garanties. Niet meer alleen subsidies dus”.

Volgens de gedeputeerde is het belangrijk om maatwerk te leveren. “Daarom zijn we ook blij als straks de Programmatische Aanpak Stikstof in werking is, zodat we ontwikkelruimte kunnen geven aan agrariërs die aantoonbaar duurzaam willen werken. Door samen met onze manifestpartners te werken aan de nieuwe natuur, creëren en behouden we maatschappelijk draagvlak voor natuur. We gaan de dialoog aan, wij nodigen de mensen uit: heb je ideeën om natuur te realiseren, kom dan naar ons en wij willen meedenken en meedoen. We hebben daar al een paar mooie voorbeelden van zoals de bewoners van het Markdal (zie kader).”

Rijksbijdragen

Volgens Brabant sluit de nieuwe werkwijze helemaal aan bij de natuurvisie van Dijksma. Ook zij benadrukt het belang van maatschappelijk draagvlak en een sterkere link tussen economie en ecologie. Van den Hout: ‘Met de visie en ambities zijn we het helemaal eens. De geldkraan is zo goed als dichtgedraaid, maar het zou ons als uitvoerders van het natuurbeleid al goed helpen als die visie door het Rijk in de volle breedte, dus door alle departementen, zou worden omhelsd en uitgevoerd’.

Carla Moonen, Dijkgraaf waterschap Brabantse Delta:

‘De afgelopen tien jaar hebben de Brabantse waterschappen al een grote inspanning geleverd aan het op orde brengen van de natuurontwikkeling en de bijbehorende hydrologische condities in Noord-Brabant. Synergie was daarin het sleutelwoord. De realisatie van een robuust netwerk voor samenwerking in de vorm van een Groen Ontwikkelfonds met twaalf partijen zal nog meer opleveren en is uniek in Nederland. Ik heb er volop vertrouwen in. Het mooie is dat alle partners hetzelfde belang hebben en streven naar een doeltreffende en efficiënte organisatie. Deze samenwerking zal laten zien dat het geheel meer is dan de som der delen.

Wij doen als drie waterschappen voor 100.000 euro mee voor een medewerker die werkt voor de Werk-eenheid van het GOB. Dit geeft de mogelijkheid om het waterbelang goed te borgen in projecten en meekoppelkansen voor het waterschap te benutten. Zo kunnen waterschappen optimaal gebruikmaken van de kansen die het Groen Ontwikkelfonds biedt’.

Jan Baan, directeur Brabants Landschap:

‘Uiteraard zijn we erg blij met de overeenkomst waarin zo veel partijen zich committeren aan het realiseren van extra natuur. Zelf gaan wij ook bijdragen. Door onze terreinen en gebouwen efficiënt te beheren, en door goed om te gaan met het geld dat we krijgen via de subsidieregeling SNL en de giften en legaten, houden we geld over om te investeren in nieuwe natuur. Daarnaast is er wat ons betreft veel winst te behalen door de nieuwe werkwijze die we met elkaar hebben afgesproken. We gaan niet stukje voor stukje EHS aankopen als er geld beschikbaar is. We gaan voortaan eerst met partners kijken wat er in een gebied mogelijk is en dan pas gaan we eventueel aankopen. Voorheen hadden we een exact plan voor de EHS, nu is er geen gegarandeerde uitkomst. Wel staat de ambitie om de natuur uit te breiden en kwalitatief beter te maken nog steeds voorop!’

Brabantse aanpak in de praktijk

Een voorbeeld van de Brabantse aanpak is de manier waarop bewoners bezig zijn met het Markdal. Zij hebben de ‘Vereniging Markdal duurzaam en vitaal’ opgericht om van het Markdal ten zuiden van Breda ‘een gebied te maken waarin ecologie, economie en samenleving in evenwicht zijn’. De Stichting Markdal duurzaam en vitaal is verantwoordelijk voor het herinrichtingsproces dat de komende jaren zal plaatsvinden met financiële steun van de provincie, waterschap en gemeenten.

De initiatiefnemers streven naar een Markdal waar ruimte is voor natuur en water, waar mensen graag wandelen en fietsten en waar tegelijkertijd een goede boterham verdiend kan worden.

Dit wil de vereniging klaar zien te krijgen door een samenwerking op te zetten in het gebied en de gebiedsontwikkeling van het Markdal te versnellen.

De vereniging wil in ieder geval een flexibele EHS. Dat maakt maatwerk mogelijk: de bewoners willen wel meedoen, maar alleen als er ook rekening gehouden wordt met hun eigen belangen. Gezamenlijk doel is om de beste functie op de beste plek te krijgen zonder de ambitie voor de natuur aan de kant te zetten. Waterveiligheid, recreatie, economische betekenis en sociale structuur van het Markdal moeten hand in hand gaan.